

Årsredovisning och verksamhetsberättelse

Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna 2021

Innehåll

Inledning	3
Uppdrag	4
Resultatredovisning bevarande	5-11
Samlad resultatbedömning	5
Redovisning per avdelning	7
Avdelningen Konservering Papper	7
Avdelningen Konservering Metall/Arkeologi	9
Avdelningen Digital Bild	10
Kunskapsuppbyggnad/Samverkan	12
Tvärsektoriella perspektiv	12
Övriga riktlinjer	12
Miljöredovisning	13
Styrelse, ledning	13
Personal, hälsa och arbetsmiljö	13
Årsredovisning	14-18
Förvaltningsberättelse	14
Flerårsöversikt	15
Resultaträkning	15
Balansräkning	16
Tilläggsupplysningar	17
Noter	18
Underskrifter	19

Inledning

Verksamhetsberättelsen för 2021 sammanfattar resultat och viktiga händelser under året.

Utifrån den samlade bedömningen av årsredovisningen, genomförda enkätundersökningar och framför allt dialogen med institutionerna kan vi konstatera att verksamhetsresultatet fortsatt har varit bra.

Det kan noteras att stiftelsens direktör under många år, Ulf Daunfeldt, har gått i pension och att en ny direktör har rekryterats i form av undertecknad från och med 1 september.

Styrelsen för Stiftelsen Föremålsvård har under en tid diskuterat frågeställningar som rör inriktningen för verksamheten. I dessa diskussioner har Riksarkivet varit tydliga och meddelat att avdelningen konservering papper, i den del som avser uppdrag från Riksarkivet, helt ska fokusera på konservering inför digitisering. Under 2021 har Stiftelsen Föremålsvård därför fattat ett formellt beslut om omställning av verksamheten för att i framtiden kunna möta Riksarkivets behov. Beslutet innefattar även inrättandet av en ny befattning som benämns *papperskonservator med inriktning storskalig digitisering*. Intentionen är att så snart som möjligt rekrytera en person som ska arbeta med att utveckla och förbereda för de nya tjänsterna.

När det gäller transporter och transporttider till och från Stiftelsen Föremålsvård så finns en tydlig förbättringspotential. Mot bakgrund av detta har avdelningschefen för konservering papper initierat en arbetsgrupp inom Nordiskt konservatorsförbund Sverige där målet är att utveckla hållbara transporter för att främja ett tillgängligt kulturarv i hela Sverige. Stiftelsen Föremålsvård ser med tillförsikt fram emot en långsiktig förbättring inom detta område.

Beträffande arbetet med digitisering så ser vi att behovet är fortsatt stort och vår bedömning är att det kommer att öka i framtiden. Hur arbetet med digitisering ska bedrivas framgent är under ständig utveckling och något som Stiftelsen Föremålsvård tillsammans med institutionerna behöver forma för att verksamheten ska kunna bedrivas så effektivt som möjligt.

Som känt sedan tidigare så behöver Stiftelsen Föremålsvård flytta till nya lokaler som en följd av gruvbrytningens påverkan på Kiruna centralort. Flytten har tidigare varit planerad till hösten 2022, men nya besked som kommit under hösten innebär att flytten till nya lokaler skjuts fram till tredje kvartalet 2023. Planeringen av de nya lokalerna fortgår alltså och målet är att under första kvartalet 2022 ha ett påskrivet hyresavtal. Arbetet med att utforma de nya lokalerna har varit och är fortsatt ganska komplicerat. Jag vill därför rikta ett stort tack till alla medarbetare som arbetat och arbetar med utformningen av de nya lokalerna som kommer att ha en stor betydelse för utvecklingen av verksamheten i framtiden. I samband med det kan vi också konstatera att de nya lokalerna väsentligt kommer att öka hyreskostnaderna för verksamheten. För att kompensera för kommande kostnadsökningar har den tidigare direktören haft möten med Kulturdepartementet, vilket också tycks ha burit frukt eftersom de årliga statliga anslagen från och med 2022 har höjts med 4 miljoner kronor.

Liksom för verksamhetsåret 2020 har pandemin, jämfört med många kulturarvsinstitutioner, haft en totalt sett relativt liten påverkan på vår verksamhet, även om vi ser att till exempel produktionen vid avdelningen Konservering metall/ärkeologi har påverkats negativt. Verksamheten har trots allt kunnat bedrivas hela året tack vare organisatoriska justeringar som till exempel begränsade aktiviteter mellan avdelningar, men också tack vare ansvarstagande medarbetare. Digitala möten har varit många till antalet och till stor del ersatt fysiska möten, vilket ibland har fört det positiva med sig att mötesfrekvensen och därmed dialogen i vissa fall till och med har intensifierats.

Avslutningsvis är det min bedömning att Stiftelsen Föremålsvård står väl rustad inför de kommande årens utmaningar. Det gäller inte minst flytten till nya lokaler som förhoppningsvis kommer att ge oss ännu bättre förutsättningar att tillgodose institutionernas behov och bedriva en fortsatt effektiv verksamhet.

Lars Bäckström
direktör

Uppdrag

Stiftelsen Föremålsvård har sitt uppdrag dels i form av stadgar dels också från regeringen i form av riktlinjer.

RIKTLINJER FRÅN REGERINGEN

Statens bidrag till Stiftelsen Föremålsvård ska användas i enlighet med de mål för verksamheten som anges i stadgarna för Stiftelsen Föremålsvård.

Bevarande

Stiftelsen Föremålsvård ska effektivisera och utveckla arbetet med vård och konservering av föremål samt vård och digitisering av bilder och dokument.

Kunskapsuppbyggnad

Stiftelsen Föremålsvård ska öka kunskapen inom sitt verksamhetsområde, bland annat genom att verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor.

Samverkan

Stiftelsen Föremålsvård ska samverka med andra aktörer för att utveckla verksamheten. I detta ingår att verka för att ideella organisationer och andra delar av det civila samhället involveras.

Tvärsektoriella perspektiv

Stiftelsen Föremålsvård ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Kulturarvs-IT

Stiftelsen Föremålsvård ska redovisa antalet arbetsledare samt antalet anställda med lönebidrag inom ramen för Kulturarvs-IT.

UPPDRAG

Samråd avseende vård- och konserveringsfrågor

Stiftelsen Föremålsvård ska samråda med Riksantikvarieämbetet i myndighetens uppdrag som nationell samordnare av vård- och konserveringsfrågor inom kulturarvssektorn.

Redovisning till regeringen

Resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer utvecklats med avseende på kvalitet, volym, intäkter och kostnader.

Stiftelsen Föremålsvård ska särskilt redovisa; antalet konserverade och restaurerade föremål, antalet digitiserade bilder och dokument, och antal registrerade poster. Av redovisningen ska även framgå från vilka samlingar bilder och dokument kommer. Redovisningen ska vidare innehålla en förteckning över uppdragsgivare under året. Dessutom ska använda metoder och effekterna av verksamheten analyseras.

Därutöver ska Stiftelsen Föremålsvård redovisa intäkter av sponsring, intäkter av bidrag, vid sidan av det ordinarie årliga statliga bidraget, med fördelning mellan statliga bidrag, bidrag från mellanstatliga organ respektive icke statliga bidrag samt uppnådda resultat av samverkan med andra aktörer.

STIFTELSENS STADGAR

Stiftelsen Föremålsvård ändamål är att bedriva vård och konservering av museiföremål, böcker och arkivalier samt digitisering av fotografiskt material och dokument. Det åligger Stiftelsen Föremålsvård särskilt att; Bedriva arkeologisk metallkonservering samt papperskonservering och erforderlig bokbinderiverksamhet. Medverka i vården och digitiseringen av de centrala kulturarvsinstitutionernas samlingar. Samarbeta och samråda med museer, bibliotek, arkiv, statliga och kommunala myndigheter, kulturinstitutioner, organisationer och enskilda som är verksamma inom stiftelsens verksamhetsområden. Samt sörja för metodutveckling och vidareutbildning inom verksamhetsområdet.

Resultatredovisning bevarande

SAMLAD RESULTATBEDÖMNING

Stiftelsen Föremålsvård ska enligt riktlinjerna redovisa hur verksamhetens prestationer har utvecklats med avseende på kvalitet, volym, intäkter och kostnader. Stiftelsens använda metoder samt effekterna av verksamheten ska också analyseras i redovisningen.

Nedan redovisas kvalitet, använda metoder samt effekterna av verksamheten. När det gäller intäkter och kostnader finns denna redovisning under den finansiella redovisningen och när det gäller volymprestationer finns uppgifterna redovisade i tabellform under respektive avdelning.

I vilken utsträckning uppfyller Stiftelsen Föremålsvård institutionernas krav på kvalitet

Kundupplevd kvalitet mäts med enkäter samt genom dialog med respektive institution. I enkätundersökningen bedömer institutionen kvalitén på en tregradig skala; Mindre tillfredsställande, Tillfredsställande, Bra.

Analys av använda metoder

Analys av arbetsmetod sker i en jämförelse med nationella och internationella kulturarvsinstitutioner. Bedömningen görs utifrån erfarenhetsutbyte och diskussioner i olika nätverk nationellt och internationellt.

Effekterna av verksamheten

Bedöms genom hur verksamheten vid Stiftelsen Föremålsvård bidrar till tillgängliggörandet, forskningen och det långsiktiga bevarandet. Utvärderingen definieras i dialog med respektive uppdragsgivare

KVALITET

Antalet enkäter som skickats ut var totalt 17, varav 17 svar har erhållits. Resultatet av enkäterna visar tydligt att institutionerna totalt sett är nöjda med kvalitén på det arbete som utförs, vilket också bekräftas i den muntliga dialogen med institutionerna. De negativa synpunkter som framförts handlar om transporter och transporttider, ett område som bör utvecklas.

Med utgångspunkt i enkätunderlaget och med den information som framkommit i samtal som förts med respektive institution, så anser Stiftelsen Föremålsvård att kvalitén på verksamheten totalt sett är bra och att det påbörjade arbetet med att utveckla transporterna behövs.

ANALYS AV ANVÄNDA METODER

Arbetsmetoder som används fastställs av institutionerna och revideras vid behov i samråd med dem.

På beställning av Riksarkivet har Stiftelsen Föremålsvård implementerat ett åtgärdsprogram för preparering inför digitisering, framtaget inom ramen för ett pilotprojekt (2020). Resultatet har varit över förväntan avseende både kvalitet och effektivitet. Resultatet har kommunicerats till Riksarkivet i tre rapporter. Tillsammans med Riksarkivets enhetschef för Bevarandeteknik och konservering publicerade avdelningschef på Stiftelsen en artikel om pilotprojektet som presenterades vid Nordiskt konservatorsförbunds XXII kongress i Stockholm. Arbetet för Kungliga biblioteket har pågått på samma sätt som föregående år. En rapport över arbetsflöde och klimatmätningar presenterades för deras Avdelning för bevarande och digitisering. I samverkan med deras konservator togs en ritning på en ny transportlåda för mer ekonomiskt och miljömässigt hållbara transporter fram. Kungliga bibliotekets konservatorer bistår även med kompetens i Stiftelsen Föremålsvårds arbete med transporter i stort.

Vad gäller Stiftelsen Föremålsvårds arbete med digitisering så sker arbetet med utgångspunkt i de internationella standarderna ISO 3664 samt ISO 12646. I dialog med uppdragsgivarna fastställs för varje projekt en kravspecifikation, med information om bl.a. kvalitetsnivå, leveransmetod och filnamn. I framtagandet av kravspecifikationen framkommer behov som kan röra sig mellan olika standarder. Miniminivån ligger på ISO 19264-1 men ofta digitiserar Stiftelsen Föremålsvård även med högre kvalitetsnivåer, oftast motsvarande FADGI:s 3 Star och Metamorfoze Light. Med de metoder som används kan original upp till A0+-storlek digitiseras med indikatorn bra.

Mot bakgrund av det erfarenhetsutbyte som ägt rum, nationellt och internationellt, och de samtal som förts med respektive institution anser Stiftelsen Föremålsvård att använda metoder ger ett bra resultat.

forts, nästa sida

EFFEKTERNA AV VERKSAMHETEN VID STIFTELSEN FÖREMÅLSVÅRD

I återkommande samtal med institutionerna framhålls betydelsen av Stiftelsen Föremålsvård som resurs för konserveringsinsatser och kompetens för bevarande och tillgängliggörande av statliga samlingar; detta i syfte att säkerställa det materiella kulturarvets långsiktigt hållbara utveckling. Stiftelsen Föremålsvård spelar fortsatt en viktig nationell roll i bevarandet och tillgängliggörandet av det gemensamma kulturarvet. Genom stiftelsens konservering och digitisering blir föremål och arkivhandlingar tillgängliga, inte bara för allmänheten utan även för kulturarvsforskningen.

För att samverka inom verksamhetsområdet

och det geografiska området deltog direktör och en avdelningschef i Samlingsforum i Jokkmokk, som arrangerades av Riksantikvarieämbetet i samarbete med Åttio Svenskt Fjäll- och Samemuseum, Norrbottens museum, Silvermuseet och Sveriges Museer. I anslutning initierades en samverkansgrupp för museer inom region Norrbotten.

Att Föremålsvården är beläget i Kiruna och drivande i frågor kring ekonomisk, miljömässig och socialt hållbar utveckling av kulturarv ger inte bara en positiv effekt inom det specifika verksamhetsområdet utan även i hela Norrbotten.

Vad gäller digitisering så bistår även Stiftelsen Föremålsvård beställarna med preventiv konservering av samlingarna då många av dem är i stort behov av detta på grund av att standarder för långtidsförvaring av fotografiskt material har förändrats under åren. De bildfiler och registrerade poster som levereras till beställarna tillhandahålls i olika former eftersom beställarna använder sig av olika lösningar. I de fall upphovsrätten begränsar publiceringen av bildfilerna, tillhandahålls dessa i många fall lokalt på sökbara datorer. De bildfiler vars rättsliga skydd är utgången eller med överenskommelser som gör det lämpligt med webpublicering, kan visas bland annat på särskilda

webplatser som till exempel Riksarkivets Nationell arkivdatabas (NAD). Användarna av databasen Primus publicerar på den samlande sajten *Digitalt museum*¹, många använder samsökstjänsten *Kringla.nu*², och även den europeiska samlingstjänsten *Europeana*³. Publicering i tryckt form, som böcker, tidskrifter och utställningar är andra exempel där kulturarvet i bildform bevaras och tillhandahålls. När det gäller konservering av arkeologisk metall stöttar Stiftelsen Föremålsvård Statens historiska museer i deras arbete med att förvalta, vårda, bygga kunskap om och tillgängliggöra det materiella kulturarv som ingår i myndighetens samlingar.

Utöver det så agerar Stiftelsen även rådgivare och nätverkar med norrländska kulturarvsinstitutioner och är därigenom en relevant aktör inom området kulturarv i Norrland.

Sammantaget är bedömningen att effekterna av verksamheten vid Stiftelsen Föremålsvård är av betydelse för tillgängliggörandet och det långsiktiga bevarandet av vårt kulturarv. Vår bedömning är att effekterna av verksamheten är bra och att potentialen för utveckling genom samverkan är stor.

¹ <http://digitaltmuseum.se>

² <http://www.kringla.nu>

³ <http://www.europeana.eu>

Konservering papper

På beställning av Riksarkivet har avdelningen implementerat ett åtgärdsprogram (daterat 2020-10-16), framtaget inom ramen för pilotprojektet 2020, för tjänsten preparering inför digitisering. Resultatet har sammanställts i tre prepareringsrapporter. Rapporterna visade att en volym i genomsnitt tog 6,4 timmar att preparera, vilket var 0,3 timmar mindre än beräknat i åtgärdsprogrammet. Riksarkivets enhetschef för bevarandeteknik och konservering skriver i deras kvalitetsenkät att ”vi utvecklat ett bra samarbete och har tydliga leveranser nu, en gemensam bild av vad som ska göras osv. Är jättenöjd”.

I syfte att sprida kunskap, samverka inom verksamhetsområdet och synliggöra verksamheten presenterade avdelningschef och Riksarkivets enhetschef för bevarandeteknik och konservering en artikel¹ vid Nordiska Konservatorförbundets XXII kongress, 21-22 oktober, i Stockholm. I anslutning till detta intervjuades också avdelningschef i *Konserveringspodden*². I syfte att kompetensutvecklas och sprida kunskap inom verksamhetsområdet publicerade avdelningschefen en recension³ av Salvador Muñoz Viñas publikation ”On The Ethics of Conservation” i The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works internationella tidskrift *News in Conservation*.

Arbetet med omläggning och katalogisering på beställning av Kungliga biblioteket fortsatte lika effektivt som kvartal tre och fyra föregående verksamhetsår. På grund av transportfirmans förseningar av leveranser gav endast tre (av fyra inplanerade) transporter arbete. Antalet omlagda bilder stannade därför på 50 000.

En konsekvens av detta blev att antalet katalogiserade fotografier ur Fa-samlingen i stället ökade jämfört med tidigare år.

Resultatet från klimatmätningar i transporter sammanställdes i en rapport som presenterades för Avdelningen för bevarande och digitisering vid Kungliga biblioteket. Klimatmätningarna i transportlådor visade att temperaturer och relativ fuktighet inte låg inom rekommenderade gränsvärden i tre av åtta transporter (januari, februari och mars månad). Detta ledde till att avdelningschef och konservator vid Kungliga biblioteket arbetade fram en ritning på en ny transportlåda med ambitionen att erhålla ett mer stabilt klimat i lådan. Kungliga bibliotekets enhetschef för bevarande och digitisering framförde också önskemål om en utredning kring möjligheten att transportera samlingar med tåg.

Mot bakgrund av frågeställningar kring konsekvenser av att transportfirman inte håller utlovade gränsvärden (temperaturer) och leveransdatum, initierade avdelningschef en arbetsgrupp (transportgrupp) inom Nordiskt konservatorförbund Sverige. Målet är att främja ett tillgängligt och professionellt arbete med kulturarv i hela Sverige genom att verka för socialt, ekonomiskt och miljömässiga hållbara transporter. Hittills finns medlemmar i Jokkmokk, Stockholm och Lund. Transportgruppen bjöds in av Riksantikvarieämbetet att leda ett digitalt samtal på temat ”Långa transporter i Sverige” vid Branschforum för konsthantverk. Resultatet av samtalet återrapporterades i ett PM till Riksantikvarieämbetet. Transportgruppen fick i slutet av året positivt besked för en programpunkt vid Sveriges museers värmöte 2022.

Transportgruppen kommer då att återrapportera sitt pågående arbete till museisektorn. Ambitionen är att hitta fler samverkanspartners och lyfta frågor kring transporter och därigenom även kulturarvets tillgänglighet och hållbara utveckling ur ett nationellt perspektiv.

¹ Edgren, Lisa och Fries Markiewicz, Johanna (2021): Large scale conservation before digitization. Setting standards and changing roles. Research and Review – Advancements in Conservation and Assessment of Previous Experiences (preprint): NKF XXII Congress. Stockholm, Sweden, October 21–22, 202, pp 59-72. ISBN 978-91-527-0804-0.

² http://www.konservering.org/uploads/5/1/7/3/51739425/preprint_nkf_xxii_congress_2021_1.pdf

Konserveringspodden (2021): Dag 2 från NKFs 22 kongress 2021 [podcast]. 25 november 2021.

<https://konserveringspodden.libsyn.com/daq-2-frn-nkfs-22-kongress-2021>

³ Edgren, Lisa (2021): Book Review: On the Ethics of Cultural Heritage Conservation. News in Conservation 21 July 2021. Issue 84, p. 38-39

<https://www.iiconservation.org/content/book-review-ethics-cultural-heritage-conservation>

Arbetet med planering inför flytt till nya lokaler tog fart efter sommaren. I anslutning noterades att flytten blivit framflyttad till 2023. Inför flytt till nya lokaler har avdelningen under våren implementerat delar av *Spectrum 5.0. Standard för samlingsförvaltning*, relevanta SIS-standarder och föreskrifter från Riksarkivets, samt beställares önskemål om katastrofberedskap för samlingar. I en ambition att inkludera även Föremålsvårdens gemensamma utrymmen och rutiner författades en ”Bevarandehandbok för hantering av samlingar” som lades fram i ledningsgruppen. Arbetet kommer fortsätta under 2022 för att bygga goda rutiner inför flytt till nya lokaler.

Omställning av verksamhet. För att utveckla tjänster som är i enlighet med framtida behov inom avdelningens verksamhetsområde, vilka identifierats i dialog med Riksarkivet och kortfattat handlar om ökad tillgänglighet genom digitisering av stora volymer arkivmaterial, inrättades under slutet av året en helt ny tjänst kallad ”Papperskonservator med inriktning storskalig digitisering”.

Vidare har avdelningen under året bistått Kiruna kommun med besiktning av fyra målningar inför transport samt förflyttning av ett konstverk. Rådgivning har även getts till Jukkasjärvi församling avseende formalia i arbete med den kyrkoantikvariska ersättningen.

Tabell 1. Totalt antal prestationer

	2021	2020	2019
Konservering inför digitisering, antal volymer	199	60	4
Omläggning av antal bilder (Aftonbladets bildsamling och Fa-samlingen)	53 305	65 633	48 629
Katalogisering av antal poster i Libris (Fa-samlingen)	5 211	4 884	2 681

Tabell 2. Redovisning av uppdragsgivare, samling, bearbetning och prestation

Institution	Samling	Bearbetning	Prestation
Riksarkivet	Lagfartsböcker	Konservering inför digitisering	199
Kungliga biblioteket	Aftonbladets bildsamling Fa-samlingen, fotografier	Omläggning av bilder	50 797
		Omläggning av bilder	2 508
		Katalogisering av fotografier, poster i Libris	5 211

Konsivering Metall/Arkeologi

Under 2021 fortsatte avdelningen konsivering Metall/Arkeologi att bedriva professionell och kvalitativ konsivering, med målet att i Föremålsvårdens nuvarande samt kommande nya lokaler möta Statens historiska museers (SHM) konsiveringsbehov och stötta dem i deras samlingsförvaltningsarbete.

Med fokus på god arbetsmiljö, väl fungerande konsivering samt att bibehålla hög prestanda på avdelningens utrustning fortskred det löpande arbetet med att underhålla och utvärdera maskinparken. Digital röntgen har under några års tid identifierats som ett betydande behov i verksamheten. Att lämna våtkemiska framkallningsmetoder, i avdelningens nuvarande process gällande röntgendokumentation, skulle gynna både arbetsmiljö och miljö. Även ett ergonomiskt stereomikroskop har för verksamheten varit ett prioriterat behov eftersom det är ett arbetsredskap som används varje dag och som dessutom förbättrar arbetsmiljön. Det ekonomiska läget förhindrade införskaffandet av digital röntgen, men en investering av ett stereomikroskop med anpassat ergonomiskt okular genomfördes.

Avdelningen har som ambition att bistå konservatorutbildningen vid Göteborgs universitet med praktikplatser och, vid behov, laborativt stöd vid uppsatsarbete, delvis i syfte att säkerställa Stiftelsens framtida kompetensförsörjning. Under 2021 togs dock inga studenter emot, främst på grund av pandemin.

Inom ramen för en medarbetares masterstudier pågår sedan ett par år en undersökning av en kloridurlakningsmetod. Undersökningen har medfört ökad kunskap inom kloridmätning samt förbättrade möjligheter till förfinade kloridmättningsresultat.

Perioder av lättade pandemirestriktioner öppnade upp för nätverkan. Avdelningen tog exempelvis emot ett studiebesök av arkeologer från Norrbottens museum. Växande utbud av digitala föreläsningar och seminarier inom bevarandet av materiellt kulturarv gav bra möjligheter till kompetensutveckling samtidigt som restriktionerna åtföljdes. Personalen deltog bland annat i Riksantikvarieämbetets Höstmöte, Samlingsforum och Science Heritage Forum. Nätverkan har fortsatt digitalt genom dialog om metoder med till exempel Kulturarvslaboratoriet vid Tromsø universitet och Silvermuseet i Arjeplog.

Pandemin hade även effekt på produktionen. Verksamhetens minskade produktion 2021 berodde delvis på pandemirestriktioner för SHMs personal, som påverkade leverans av föremål till Föremålsvården. Men främst berodde produktionsminskningen på en tillfälligt lägre bemanning på avdelningen.

I kompetensutvecklingssyfte genomförs ett urval av externa uppdrag och under året avslutades också ett sådant. I den genomförda enkätundersökningen svarade beställande arkeolog positivt på frågor gällande kvalitet på konsivering, dokumentation och transport.

Tabell 3. Totalt antal prestationer

	2021	2020	2019
Antal fyndnummer	565	847	951
Antal föremål, huvudsakligen järnföremål	949	1 097	1 439

Tabell 4. Förteckning av prestationer Historiska museet och externa uppdragsgivare*

Institution	Antal fyndnummer	Antal föremål
Statens historiska museer Föremål från: Gotland, Gästrikland, Närke, Södermanland, Uppland, Västergötland, Östergötland	527	909
Extern institution FårÖ konsult	38	40

*Påbörjat, ej avslutat material, ingår inte i uppgifterna

Digital bild

Projektet med digitisering av Riksantikvarieämbetets samling av Topografiska seriens kyrkobilddssamling har i år avslutats. Det har varit ett projekt som funnits med av och till sedan avdelningen bildades 1996. Eftersom projektet pågått under väldigt många år har även metoderna förändrats under årens gång, d.v.s hur bilderna digitiserades men också hur registreringen och leveranserna har skett. Leveransmetoderna har utvecklats från ”modem” till CD-skivor och slutligen via filöverföringstjänsten FTP - File Transfer Protocol. Registreringen skedde under tidigt 2000-tal i, den då nya, databasen Kulturmiljöbild och under den sista delen av projektet i metadatatabeller i Excel. Totalt under hela projektet har över 162 000 bilder digitiserats och finns nu att söka och beskåda i Riksantikvarieämbetets Arkivsök.

Kungliga bibliotekets projekt med Fa-samlingen är under vidareutveckling i och med att Kungliga biblioteket under året tog beslutet att använda sig av kvalitetsnivåerna i FADGI och att de program som använts i processen inte längre kommer att uppdateras. Avdelningen har under året haft avstämningar med Kungliga biblioteket kring detaljer i hur arbetet ska fortskrida.

Vidare har avdelningen under året noterat ett kommande behov av investeringar i ny teknik för digitisering. Arbetet har genom åren främst skett genom skanning men i och med att tillverkarna har gått mer mot andra lösningar kommer delar av avdelningens arbetsmetoder också att förändras.

I dagsläget har avdelningen två arbetsstationer där så kallade overhead-lösningar med kameror används. Registreringen av metadata för att skapa poster fortsätter. Avdelningen har i samverkan med Nordiska museet och Riksarkivet tittat på alternativa sätt att applicera och extrahera metadata på och från en bildfil. Arbetet med Riksantikvarieämbetets väl preparerade samlingar och tydliga specifikationer av hur de vill ha sin metadata registrerad fortsätter och har också använts för att vägleda andra beställare i deras projekt. Digitiseringen och registreringen i projekt beställt av Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek är ett exempel på en sådan beställare.

Pandemin har fortsatt att prägla även det här verksamhetsåret. För avdelningens del har det främst märkts av genom att våra möten med beställarna har skett via digitala plattformar, samt utmaningar för dem att ladda ner våra leveranser i och med att flertalet mottagare arbetat hemifrån. Avdelningscheferna har inte heller kunnat resa och möta beställarna som brukligt är, men projekt har trots det kunnat fortlöpa, planeras och påbörjas.

Avdelningscheferna har under året deltagit i för avdelningen relevanta arrangemang som Digikult, Riksantikvarieämbetets Höstmöte, Sveriges museers vårmöte och Archiving 2021 som alla anordnades digitalt av förklarliga skäl. Avdelningen har återigen haft utmaningar med lokalerna under året, vilka har kunnat lösas med hänsyn till den tid som återstår innan flytten till nya lokaler.

Tabell 5. Totalt antal prestationer

	2021	2020	2019
Antal digitiserade fotografier	75 602	79 378	68 942
Antal digitiserade dokument	1 464	2 583	2 604
Antal registrerade poster	22 457	24 215	25 973

Digitisering, överföring av information från analog till digital form, sker med flatbäddskannrar, filmskannrar samt med kamera. Fotografier avser fotografiskt material som exempelvis negativ och positiv av glas eller plast samt påsiktbilder. Dokument avser till exempel affischer, ritningar, registerkort.

Registrering består av att skapa metadata som importerats till poster vilka blir sökbara. Exempel på uppgifter är identifikationsnummer, tillkomstdatum, fotograf, ort, samling, motivämnesord med mera. Registreringen varierar i omfattning, från ett par till betydligt fler uppgifter.

Tabell 6. Redovisning av uppdragsgivare, samling, bearbetning och prestation (antal)

Institution	Samling	Bearbetning	Prestation
Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek	SEKO-magasinet, diabilder	Digitisering, omläggning*	926
		Registrering poster	926
Arkitektur- och Designcentrum	Sune Sundahls samling, glasplåtar	Digitisering	3 556
Dansmuseet	Carina Ari, påsiktsbilder	Digitisering	7 210
Kungliga biblioteket	Fa-samlingen, fotografier i visitkortsstorlek	Digitisering	10 864
Musikverket – Visarkivet	Paul Deker, Beata Bergström m fl, negativ, diabilder	Digitisering, omläggning	3 298
Nationalmuseum	Svenska Porträttarkivet, påsiktsbilder Svenska Porträttarkivet, registerkort	Digitisering	10 533
		Digitisering	428
Riksantikvarieämbetet	ATA-bild, påsiktsbilder	Digitisering, Registrering	15 001 15 001
	TJ Arne, påsiktsbilder		
	Rosenberg, påsiktsbilder		
	Sjöbeck, påsiktsbilder		
Skansen	Skansen, diabilder	Digitisering, omläggning	2 801
	Byggnadsritningar, storformat	Registrering poster	2 801
Spårvägmuseet	Sven Goliath, negativ	Digitisering	1 036
		Digitisering	4 637
Statens försvarshistoriska museer: Armémuseum Flygvapenmuseum	Blandade samlingar, diabilder F 8-samling m fl. negativ, glasplåtar	Digitisering	6 464
		Digitisering, omläggning	2 054
Statens historiska museer: Historiska museet	T-serien, diabilder	Digitisering, omläggning	2 554
Statens maritima och transporthistoriska museer: Marinmuseum	Kockums bildsamling, negativ	Digitisering, omläggning	5 082
		Registrering poster	3 224
Sjöhistoriska museet	Skantze, diabilder	Digitisering, omläggning	622
		Registrering poster	505

* Omläggning innebär att fotografier avlägsnas från befintliga omslag, moneras lös från diaramar etc. och läggs om i kuvert/påsar och arkivboxar anpassade för långtidsförvaring.

Kunskapsuppbyggnad och samverkan

Samverkan sker nationellt och internationellt i mötet med kulturarvsinstitutionerna. Samverkan sker på olika nivåer inom våra kompetensområden där Stiftelsen Föremålsvård har ett mångårigt nära samarbete med huvuddelen av de centrala statliga kulturarvsinstitutionerna. Kunskapsuppbyggnad och samverkan sker med andra laboratorier, kollegor, där man diskuterar metoder och förhållningssätt.

Stiftelsen Föremålsvård bidrar med kunskap, råd och stöd till bland annat församlingar, kommuner och läns museer, men även till de statliga kulturarvsinstitutionerna. Ett årligt återkommande samarbete med Göteborgs universitet är att Stiftelsen Föremålsvård normalt sett erbjuder praktikplats och sommararbete för konservatorstudenterna. Tyvärr har

just detta samarbete i år inte kunnat realiserats på grund av pandemin. Samarbetet med Göteborgs universitet är också ett led i stiftelsens kompetensförsörjning.

På grund av pandemin har också samverkan med andra institutioner varit begränsad under året, men exempel på kunskapsuppbyggnad och samverkan är; Nordiska Konservatorförbundets XXII kongress i Stockholm, The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works internationella tidskrift, Nordiskt konservatorförbund i Sverige, Samlingsforum, Norrbottens museum, Science Heritage Forum, Kulturarvslaboratoriet i Tromsø, Silvermuseet i Arjeplog, Digikult samt Archiving 2021.

Tvärssektoriella perspektiv

Stiftelsen Föremålsvård arbetar med jämställdhet och mångfald utifrån ett arbetsgivarperspektiv. Andelen kvinnor (74 %) är betydligt högre än män (26 %). På avdelningen Digital bild finns små möjligheter att påverka fördelningen mellan könen. Orsaken är det arbetsmarknadspolitiska uppdraget. Stiftelsen Föremålsvård har, det vill säga Arbetsförmedlingen anvisar sökande som därefter genomgår en arbetsprövning innan ett beslut om anställning tas. Önskemålet om fler manliga sökande till den digitala verksamheten har påpekats utan att uppnå någon förändring. Motsvarande gäller för mångfaldsperspektivet.

När det gäller barnperspektivet finns det begränsade möjligheter att integrera detta perspektiv på grund av att Stiftelsen Föremålsvård inte har någon publik verksamhet och inga egna samlingar.

När det gäller redovisningen av internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete hänvisas till redovisningen under rubriken Kunskapsuppbyggnad och Samverkan ovan.

Övriga riktlinjer

Stiftelsen Föremålsvård ska redovisa antalet arbetsledare samt antalet anställda med lönebidrag inom ramen för Kulturarvs-IT.

Tabell 7. Antal arbetsledare och lönebidragsanställda

	2021	2020	2019
Arbetsledare	2	2	2
Lönebidragsanställda	16	16	17

Miljöredovisning

Den kraftiga minskningen beror på pandemin och därigenom begränsat resande.

Tabell 8. Koldioxidutsläpp

Tjänsteresor	2021	2020	2019
Totalt utsläpp, kg CO ₂	1 372	3 870	14 271
Per anställd, kg CO ₂	40	114	432

Fördelning mellan reseslag	2021	2020	2019
Flyg	89 %	96 %	99 %
Bil	11 %	4 %	1 %

Styrelse, ledning

Ledningen vid Stiftelsen Föremålsvård består av direktör samt kamrer. Organisationen är enkel och tydlig. Rådgivande är ledningsgruppsmöten, där, förutom direktören och kamreren, cheferna vid avdelningarna Konservering papper, Konservering metall/ärkeologi samt Digital bild deltar.

Styrelsen för Stiftelsen Föremålsvård bestod under 2021 av följande ledamöter och ersättare. Styrelsen har under året sammanträtt vid tre tillfällen.

Ledamöter

Johan Antti, ordförande
Joakim Malmström
Karin Grönvall
Magnus Hagberg
Maria Höijer
Curt Persson
Stefan Sydberg
Karin Åström Iko

Personlig ersättare

Inger Mattsson
Lars Ilshammar
Elisabet Regner
Stavroula Golfomitsou
Dag Avango
Mats Dahlberg
Pauline Tjergefors

Personal, hälsa och arbetsmiljö

Antalet anställda den 31 december 2021 var 34 personer med en medelålder på 49 år. Andelen kvinnor var 74 % och män 26 %. Den totala sjukfrånvaron var 10,5 % i förhållande till totalt arbetad tid, vilket är en minskning jämfört med 2020, men fortsatt relativt hög. Anledningen till den relativt höga siffran är förmodligen både förhållningsregler vad gäller Covid-19 och Stiftelsen Föremålsvårds digitala uppdrag, Kulturarvs-IT, som avser sysselsättning till personer som har svårt att komma in på den reguljära arbetsmarknaden vilket också påverkar sjuktalet negativt.

Stiftelsen Föremålsvård har väl inarbetade rutiner för att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete i syfte att minska och förebygga ohälsa på arbetsplatsen. Arbetsgivaren har ansvar för att skapa en god arbetsmiljö som ska ge våra medarbetare en möjlighet att kombinera arbete och privatliv. Detta skapar förutsättningar för ett bra arbetsresultat och ett större välmående. I detta inkluderas även Stiftelsen Föremålsvårds friskvårdsprogram som syftar till att få friskare och mer motiverade medarbetare. Genomförd skyddsron och brandskyddskontroll pekar på en bra arbetsmiljö.

Tabell 9.

Antal anställda fördelat per verksamhetsområde

Avdelning	2021	2020	2019
Kansli	2	2	2
Metallkonservering	7	6	5
Papperskonservering	7	8	7
Digital bild	18	18	19
Totalt	34	34	33

Tabell 10.

Sjukfrånvaro; Procentuell sjukfrånvaro av tillgänglig arbetstid

Nyckeltal	2021	2020	2019
Total sjukfrånvaro	10,5	14,6	9,6
Kvinnors sjukfrånvaro	12,0	18,1	11,2
Mäns sjukfrånvaro	----	5,3	----
Åldersgrupp upp till 29 år	----	----	----
Åldersgrupp 30 – 49 år	6,0	15,2	7,1
Åldersgrupp 50 år –	15,6	14,1	12,8
Sammanhängande sjukperiod längre än 60 dagar	22,6	41,9	43,1

Årsredovisning

Förvaltningsberättelse Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna

Den 26 juni 1986 dagtecknad urkund beslutade staten, genom regeringen, att bilda en stiftelse med namnet Föremålsvård i Kiruna med ändamål att bedriva vård och konservering av museiföremål, böcker och arkivalier. Samtidigt som staten beslutade om att bilda Stiftelsen Föremålsvård fastställde regeringen stadgar för Stiftelsen Föremålsvård att gälla från och med den 1 juli 1986. Verksamheten inleddes 1987. I budgetpropositionen för 1999 beslutade regeringen att Stiftelsen Föremålsvård tilldelades det digitala uppdraget Kulturarvs-IT, för vilket stiftelsen får ett årligt anslag av staten via Kulturdepartementet. Styrelsens åtta ledamöter förordnas av regeringen. Regeringen utser ordföranden samt på förslag sju ledamöter från vardera Riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer, Riksarkivet, Kungliga biblioteket, Göteborgs universitet, Luleå tekniska universitet och Kiruna kommun. Samtliga ledamöter utses för högst tre år i taget. Efter förslag från styrelsen förordnas direktören av regeringen.

Stiftelsen Föremålsvårds uppdrag och ändamål
Stiftelsen Föremålsvård får årligen sitt uppdrag i riktlinjer från Kulturdepartementet. Målet för Stiftelsen Föremålsvård är att medverka i bevarandet och tillgängliggörandet av vårt kulturarv. Specifika mål för Stiftelsen Föremålsvård är att; effektivisera och utveckla arbetet med vård och konservering av föremål, samt vård och digitisering av bilder och dokument. Med sitt uppdrag att vårda och digitisera de centrala statliga kulturarvsinstitutionernas samlingar säkerställs ändamålet för Stiftelsen Föremålsvård.

Finansiella förutsättningar

Stiftelsen Föremålsvård finansieras dels av staten genom anslag från Kulturdepartementet, dels av bidrag från Arbetsförmedlingen.

Verksamheten under 2021

I tabell 11 redovisas antalet vårdade, konserverade och digitiserade dokument, böcker, föremål och fotografier.

Tabell 11. Produktion 2021

Avdelning	Antal	Bearbetat
Konservering papper		
Konservering inför digitisering	199	Böcker
Omläggning	53 305	Bilder
Katalogisering	5 211	Poster
Konservering metall/ arkeologi		
Konserverat	565	Fyndnummer
	949	Föremål
Digital bild		
Digitiserat	75 602	Fotografier
	1 464	Dokument
Registrerat	22 457	Poster

Styrelsearbete och ekonomiskt resultat

Styrelsen har sammanträtt vid tre tillfällen. Rörelse-resultatet för 2021 redovisar ett överskott med 65 381 kr.

Framtida utveckling

Under överskådlig tid har Stiftelsen Föremålsvård obegränsat med uppdrag inom det digitala uppdraget. Inom området konservering papper har utveckling

mot preparering inför digitisering fortsatt. Inom området konservering metall/arkeologi fortgår utvecklingen mot sammansatta föremål parallellt med volymer.

En viktig del av Stiftelsens framtida möjligheter handlar också om flytten till nya lokaler, som förhoppningsvis kommer att ge ännu bättre förutsättningar att tillgodose institutionernas behov och bedriva en fortsatt effektiv verksamhet.

Flerårsöversikt

	2021	2020	2019	2018
Bidrag	19 105 276	19 179 168	18 492 573	17 854 480
Nettoomsättning	130 149	140 499	135 523	461 452
Årets resultat	65 381	956 941	13 360	559 076
Soliditet (%)	88,4 %	88,7 %	86,5 %	88,0 %

Förändring av eget kapital

	Balanserade vinstmedel	Årets resultat
Belopp vid årets ingång	8 284 539	956 941
Disposition föregående års resultat	956 941	-956 941
Årets resultat		65 381
Belopp vid årets utgång	9 241 480	65 381

Beträffande stiftelsens redovisade resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultaträkning

<i>Stiftelsens intäkter</i>	Not	2021-01-01 – 2021-12-31	2020-01-01 – 2020-12-31
Bidrag	1	19 105 276	19 179 168
Nettoomsättning		130 149	140 499
Summa stiftelsens intäkter		19 235 425	19 319 667

Stiftelsen kostnader

Övriga externa kostnader		-3 379 357	-3 298 656
Personalkostnader	2	-15 759 149	-14 868 081
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-318 982	-370 860
Summa stiftelsens kostnader		-19 457 488	-18 537 597
Rörelseresultat		-222 063	782 070

Finansiella poster

Resultat från övriga finansiella anläggningstillgångar	3	287 444	174 871
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		0	0
Summa finansiella poster		287 444	174 871
Årets resultat		65 381	956 941

Balansräkning

TILLGÅNGAR	Not	2021-12-31	2020-12-31
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Maskiner och inventarier	4	981 603	604 818
		981 603	604 818
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	5, 6	5 401 433	5 193 098
		5 401 433	5 193 098
Summa anläggningstillgångar		6 383 036	5 797 916
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		0	4 375
Övriga fordringar		15 647	92 628
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		399 343	380 169
		414 990	477 172
<i>Kassa och bank</i>		3 726 723	4 139 810
Summa omsättningstillgångar		4 141 713	4 616 982
SUMMA TILLGÅNGAR		10 524 749	10 414 898

Balansräkning

Eget kapital och skulder	Not	2021-12-31	2020-12-31
<i>Eget kapital</i>			
Fritt eget kapital vid räkenskapsårets början		9 241 480	8 284 539
Årets resultat		65 381	956 941
Summa eget kapital		9 306 861	9 241 480
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		123 465	143 373
Skatteskulder		67 728	10 305
Övriga skulder		217 889	236 489
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		808 806	783 251
Summa kortfristiga skulder		1 217 888	1 173 418
Summa eget kapital och skulder		10 524 749	10 414 898

Tilläggsupplysningar

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2016:10 Årsredovisning i mindre företag.

Avskrivningar

Tillämpade avskrivningstider: Maskiner och inventarier 3-5 år

Nyckeltalsdefinitioner

Bidrag: Rörelsens huvudintäkter

Nettoomsättning: Utförda arbeten

Årets resultat: Resultat efter finansiella intäkter och kostnader

Soliditet (%): Eget kapital i procent av balansomslutning

Noter

Not 1 Bidrag	2021	2020
Erhållna statliga anslag	15 025 000	15 025 000
Erhållna lönebidrag	3 371 062	3 453 125
Erhållna övriga bidrag	709 214	701 043
	19 105 276	19 179 168

Not 2 Anställda	2021	2020
Medeltalet anställda	34	34

Not 3 Resultat från övriga finansiella anläggningstillgångar	2021	2020
Resultat vid avyttringar	287 444	174 871
Årets nedskrivningar	0	0
Återföring av nedskrivningar	0	0
	287 444	174 871

Not 4 Maskiner och inventarier	2021-12-31	2020-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 976 710	6 983 127
Årets anskaffningar	700 219	127 269
Försäljningar/utrangeringar	-1 197 875	-133 686
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	6 479 054	6 976 710

Ingående avskrivningar	-6 371 892	-6 134 718
Försäljningar/utrangeringar	1 193 423	133 686
Årets avskrivningar	-318 982	-370 860
Utgående ackumulerade avskrivningar	-5 497 451	-6 371 892
Utgående redovisat värde	981 603	604 818

Not 5 Andra långfristiga värdepappersinnehav	2021-12-31	2020-12-31
Ingående anskaffningsvärden	5 193 098	5 072 771
Årets anskaffningar	1 458 637	2 437 990
Försäljningar/utrangeringar	-1 250 302	-2 317 663
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	5 401 433	5 193 098
Årets nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade upp-/nedskrivningar	0	0
Utgående redovisat värde	5 401 433	5 193 098

Not 6 Aktier och andelar	Bokförda värde	Marknadsvärde
Noterade aktier och andelar	5 401 433	6 789 582

STIFTELSEN
FÖREMÅLSVÅRD
I KIRUNA